

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 7 och 11 § i lagen om havsbaserad vindkraft i den ekonomiska zonen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om havsbaserad vindkraft i den ekonomiska zonen ändras.

Enligt förslaget slopas den begränsning i lagen enligt vilken endast ett företag från en och samma koncern får delta i konkurrensutsättning av ett område för havsbaserad vindkraft i den ekonomiska zonen. Det föreslås att begränsningen slopas, eftersom den kan begränsa deltagandet i konkurrensutsättningar på ett sådant sätt som inte är förenligt med Europeiska unionens domstols tolkningspraxis.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 januari 2026.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING.....	3
1 Bakgrund och beredning.....	3
2 Nuläge och bedömning av nuläget	3
2.1 Lagen om havsbaserad vindkraft i den ekonomiska zonen	3
2.2 Europeiska unionens rättspraxis	5
2.3 Bedömning av nuläget	7
3 Målsättning	7
4 Förslagen och deras konsekvenser	8
4.1 De viktigaste förslagen	8
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna.....	8
5 Handlingsalternativen och deras konsekvenser.....	8
6 Remissvar	9
7 Specialmotivering.....	9
8 Ikraftträdande	10
LAGFÖRSLAG.....	11
Lag om ändring av 7 och 11 § i lagen om havsbaserad vindkraft i den ekonomiska zonen	11
BILAGA	13
PARALLELLTEXT	13
Lag om ändring av 7 och 11 § i lagen om havsbaserad vindkraft i den ekonomiska zonen	13

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

Lagen om havsbaserad vindkraft i den ekonomiska zonen (937/2024) trädde i kraft den 1 januari 2025. I lagen föreskrivs det om ny konkurrensutsättning som hänför sig till erhållande av koncession för projekt för havsbaserad vindkraft inom Finlands ekonomiska zon. Finlands ekonomiska zon är ett internationellt havsområde som finska staten har rätt att utnyttja ekonomiskt. Lagen innehåller också bestämmelser om hur områden i den ekonomiska zonen väljs ut för konkurrensutsättning. Konkurrensutsättningarna ordnas av Energimyndigheten och företag och sammanslutningar som är intresserade av att utveckla projekt för havsbaserad vindkraft kan delta. Områdena för havsbaserad vindkraft i den ekonomiska zonen har ännu inte valts ut och inga konkurrensutsättningar har ordnats. I lagen föreskrivs det också om utnyttjandetilstånd, genom vilket den egentliga nyttjanderätten till havsområdet förvärvas efter konkurrensutsättningen. Förfarandet är förenligt med villkoren i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/23/EU om tilldelning av koncessioner (nedan *koncessionsdirektivet*).

I lagen om havsbaserad vindkraft i den ekonomiska zonen ingår en begränsning i fråga om deltagandet i konkurrensutsättningar, och enligt den får av företagen i en koncern som avses i 1 kap. 6 § i bokföringslagen (1336/1997) endast ett företag delta antingen på egen hand eller som en del av en grupp. På det sätt som konstateras i regeringens proposition om lagen om havsbaserad vindkraft i den ekonomiska zonen (RP 147/2024 rd) har lagstiftaren genom att begränsa rätten att delta till endast ett företag i en koncern försökt säkerställa genuin konkurrens.¹ Tanken bakom detta har varit att i ett projekt av den storleksordning som ett projekt för havsbaserad vindkraft utgör kan anbud från flera företag i samma koncern inte vara så pass olika att konkurrensen inte äventyras. Det har senare framgått att bestämmelsen inte är förenlig med Europeiska unionens domstols avgörandepraxis. Det har ansetts nödvändigt att slopa begränsningen för att konkurrensutsättningen inte ska betraktas som diskriminerande.

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid arbets- och näringsministeriet. Beredningsunderlaget till propositionen finns i den offentliga tjänsten på adressen <https://valtioneuvosto.fi/sv/projekt> med identifieringskoden [TEM075:00/2025](#).

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Lagen om havsbaserad vindkraft i den ekonomiska zonen

Lagen om havsbaserad vindkraft i den ekonomiska zonen tillämpas enligt huvudregeln i 1 § i lagen på utnyttjande av vindenergi och på forskning som avser utnyttjande av vindenergi i Finlands ekonomiska zon. Undantag från huvudregeln utgör kablar och rör, på vilka tillämpas 6 § i lagen om Finlands ekonomiska zon (1058/2004).

Enligt 2 § i lagen om havsbaserad vindkraft i den ekonomiska zonen kan statsrådet fatta beslut om att anvisa ett område inom Finlands ekonomiska zon för användning som anknyter till utnyttjande av vindenergi (*område för havsbaserad vindkraft i den ekonomiska zonen*) samt fatta beslut om konkurrensutsättning av området och om villkoren för utnyttjandet av området. Den egentliga rätten att utnyttja vindenergi i den ekonomiska zonen och att bedriva forskning som avser utnyttjande av vindenergi förutsätter ett separat tillstånd som beviljas av statsrådet.

¹ Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om havsbaserad vindkraft i den ekonomiska zonen och till lagar som har samband med den, RP 147/2024 rd, s. 64.

Rätten att ansöka om utnyttjandetillstånd avgörs genom konkurrensutsättning. Energimyndigheten organiserar konkurrensutsättningen. Konkurrensutsättningen ska ordnas på ett opartiskt och icke diskriminerande sätt.

Enligt 7 § 1 mom. har företag och sammanslutningar samt grupper av sådana rätt att delta i en konkurrensutsättning. Deltagarna ska ha tillräckligt med kompetens och erfarenhet, vara tillräckligt tillförlitliga samt ha tillräcklig ekonomisk beredskap för att främja ett havsbaserat vindkraftsprojekt. Av företagen i en koncern som avses i 1 kap. 6 § i bokföringslagen (1336/1997) får endast ett företag delta antingen på egen hand eller som en del av en grupp. I regeringens proposition RP 147/2024 konstateras följande: ”I 1 kap. 6 § 1 mom. i bokföringslagen föreskrivs att om en bokföringsskyldig har bestämmande inflytande i målföretaget enligt 5 §, är den förstnämnda moderföretag och det sistnämnda dotterföretag. Moderföretaget och dess dotterföretag bildar en koncern. Moderföretaget och dess dotterföretag kallas i bokföringslagen koncernföretag. Bestämmelserna i 1 mom. tillämpas också om en bokföringsskyldig tillsammans med ett eller flera dotterföretag eller ett dotterföretag till den bokföringsskyldige ensamt eller tillsammans med andra dotterföretag har bestämmande inflytande i målföretaget. Genom att begränsa rätten att delta till endast ett koncernföretag strävar man efter att säkerställa genuin konkurrens. Om exempelvis alla deltagare var från samma koncern skulle det inte råda någon genuin konkurrenssituation. Enligt förslaget gäller koncernbegränsningen också koncernföretag till en sammanslutning eller ett företag som hör till en grupp. Således kan t.ex. både en grupp och ett självständigt företag delta i samma konkurrensutsättning, om ett koncernföretag till ett företag som hör till gruppen hör till samma koncern som det självständiga företagets koncernföretag.”

Enligt 7 § 3 mom. får de som deltar i konkurrensutsättningen inte bedriva förbjudet samarbete när det gäller konkurrensutsättningen. Som förbjudet samarbete betraktas 1) att ingå avtal om anbudens innehåll, 2) utbyte av information om anbudens innehåll under konkurrensutsättningen eller före den, 3) annan sådan verksamhet mellan deltagarna som syftar till att påverka konkurrensutsättningen förlopp och slutresultat än sådan verksamhet som avses i 1 och 2 punkten. I regeringens proposition konstateras följande i samband med bestämmelsen: ”Avsikten är att förhindra sådana konkurrensbegränsningar som kan ha skadliga verkningar med tanke på ett lyckat slutresultat i konkurrensutsättningen. Syftet med bestämmelsen är att förhindra manipulation av resultatet av konkurrensutsättningen. Det förbjudna samarbete som avses i paragrafen är förbjudet också direkt med stöd av 5 § i konkurrenslagen (948/2011). Enligt 5 § 1 mom. i konkurrenslagen är avtal mellan näringsidkare, beslut av sammanslutningar av näringsidkare samt samordnade förfaranden av näringsidkare förbjudna om de har till syfte att hindra, begränsa eller snedvrider konkurrensen på ett betydande sätt eller om det av dem följer att konkurrensen på ett betydligt sätt hindras, begränsas eller snedvrids. En separat bestämmelse om förbjudet samarbete behövs dock i den föreslagna lagen, eftersom Energimyndigheten med stöd av det föreslagna 11 § 3 mom. kan utesluta en aktör som har bedrivit förbjudet samarbete ur konkurrensutsättningen, om det förbjudna samarbetet kommer fram under konkurrensutsättningen.”

I 11 § i lagen anges det att om fler än ett företag i en i 1 kap. 6 § i bokföringslagen avsedd koncern deltar i en konkurrensutsättning, ska Energimyndigheten utesluta alla dessa företag ur konkurrensutsättningen. Bestämmelsen sammanhänger med säkerställandet av avgränsningen gällande koncerner i 7 §. Enligt 11 § kan Energimyndigheten dessutom utesluta en deltagare ur konkurrensutsättningen, om denna har lämnat väsentligt oriktiga uppgifter om omständigheter som är relevanta för konkurrensutsättningen eller har bedrivit sådant förbjudet samarbete som avses i 7 § 3 mom.

Enligt 11 § 1 mom. tillämpas vad som föreskrivs i 80, 81, 88 och 171 § i lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016), nedan *upphandlingslagen*, också på Energimyndigheten när den ordnar konkurrensutsättning. Enligt 26 § 1 mom. i lagen tillämpas dessutom utöver vad som föreskrivs i 2 kap. på förfarandet för konkurrensutsättning 28, 68, 69 och 82 §, 92 § 2–4 mom., 120 och 121 § samt 123 § 1–2 mom. i *upphandlingslagen*. Hänvisningarna till *upphandlingslagen* sammanhänger med att lagen om havsbaserad vindkraft i den ekonomiska zonen utgör den separata verkställigheten av koncessionsdirektivet, och konkurrensförfarandet bör därför uppfylla kraven i direktivet. I den utsträckning lagen inte uppfyller kraven i direktivet som sådana, finns en kompletterande hänvisning till *upphandlingslagen*.

2.2 Europeiska unionens rättspraxis

Enligt artikel 3.1 i koncessionsdirektivet ska upphandlande myndigheter och upphandlande enheter behandla ekonomiska aktörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt förfara på ett öppet och proportionerligt sätt. Förfarandet för tilldelning av koncessioner, inklusive uppskattningen av värdet, ska inte utformas i syfte att undanta det från detta direktivs tillämpningsområde eller att på ett otillbörligt sätt favorisera eller missgynna vissa ekonomiska aktörer eller vissa byggtreprenader, varor eller tjänster. Principen om icke-diskriminering och proportionalitetsprincipen som avspeglas i artikeln är centrala principer i EU-rätten, och det finns rikligt med etablerad avgörandepraxis från Europeiska unionens domstol som gäller dessa principer, också sådan som är tillämplig på offentlig upphandling och koncessionsavtal.

Inom Europeiska unionens domstols (EU-domstolen) avgörandepraxis har det ansetts att den EU-rättsliga proportionalitetsprincipen utgör ett hinder för att man vid konkurrensutsättningar i enlighet med upphandlingsdirektiven kategoriskt utesluter att företag mellan vilka det föreligger ett kontrollförhållande deltar i samma anbudsförfarande. EU-domstolen har i målet Assitur (C-538/07) konstaterat att det skulle motverka en effektiv tillämpning av gemenskapsrätten att systematiskt utesluta anknutna företag från rätten att delta i samma förfarande för offentlig upphandling. En sådan lösning skulle nämligen i betydande mån minska konkurrensen inom gemenskapen. Det som skulle granskas i målet var bestämmelserna i den italienska lagstiftningen, som ledde till att den upphandlande myndigheten var skyldig att utesluta företag mellan vilka förelåg ett kontrollförhållande från förfarandet för den offentliga upphandlingen. EU-domstolen konstaterade att bestämmelserna gått utöver vad som var nödvändigt för att nå målet att säkerställa att principerna om likabehandling och insyn iakttas, eftersom förbudet mot att delta i samma anbudsförfarande härigenom utsträckts till att omfatta situationer där kontrollförhållandet mellan de berörda företagen inte hade någon inverkan på dessa företags beteende inom ramen för ett sådant anbudsförfarande. Enligt EU-domstolen vilar sådan lagstiftning på en absolut presumtion att de anbud som de anknutna företagen avger i samma upphandling ovillkorligen har en ömsesidig inverkan på varandra, vilket strider mot proportionalitetsprincipen genom att företagen inte ges möjlighet att visa att det i deras fall inte finns någon faktisk risk att det uppstår beteenden som kan hota insynen och snedvrida konkurrensen mellan anbudsgivarna (se, för ett liknande resonemang, dom av den 3 mars 2005 i de förenade målen C-21/03 och C-34/03, *Fabricom*, REG 2005, s. I 1559, punkterna 33 och 35, och domen i det ovannämnda målet *Michaniki*, punkt 62).²

EU-domstolen konstaterade att det kan förekomma olika typer av företagskonstellationer som kan ha olika syften och som inte nödvändigtvis hindrar de kontrollerade företagen från att i någon mån självständigt fastställa sin affärsstrategi och bedriva sin affärsverksamhet, bland

² Assitur (C-538/07), punkterna 6–7 och 28–30.

annat när det gäller deltagande i offentlig upphandling. Som kommissionen har påpekat i sitt skriftliga yttrande kan för övrigt förhållandet mellan företag i en koncern regleras genom särskilda bestämmelser, exempelvis i avtalsform, som kan garantera såväl oavhängighet som sekretess vid utarbetandet av anbud som de aktuella företagen samtidigt avger inom ramen för samma anbudsförfarande.³

EU-domstolen konstaterade vidare att det således, för att klargöra huruvida det aktuella kontrollförhållandet har haft någon inverkan på innehållet i de respektive anbud som de berörda företagen har avgett inom ramen för samma förfarande för offentlig upphandling, är nödvändigt att det sker en prövning och bedömning av de faktiska omständigheterna, vilket ankommer på de upphandlande myndigheterna. Om det konstateras att det föreligger en sådan inverkan, av vilket slag den än må vara, är detta tillräckligt för att nämnda företag kan uteslutas från det aktuella förfarandet. För att den upphandlande myndigheten automatiskt ska kunna utesluta de berörda företagen från anbudsförfarandet är det däremot inte tillräckligt att det blott konstateras att det mellan dessa företag föreligger ett kontrollförhållande på grund av ägarskap eller rösträtt av en viss omfattning vid generalförsamlingen, utan att det prövas huruvida detta förhållande har haft någon konkret inverkan på respektive företags beteende inom ramen för detta förfarande.⁴

EU-domstolen konstaterade slutligen, att en nationell bestämmelse som visserligen syftar till att uppnå de legitima mål som avser likabehandling av anbudsgivarna och insyn vid förfaranden för offentlig upphandling, men som medför ett absolut förbud för företag mellan vilka det föreligger ett kontrollförhållande eller för anknutna företag att samtidigt och som konkurrenter delta i samma anbudsförfarande, utan att dessa företag ges möjlighet att visa att nämnda förhållande inte har haft någon inverkan på deras respektive beteende inom ramen för anbudsförfarandet, strider mot gemenskapsrätten.⁵

Sedermera har samma ståndpunkt upprepats i andra rättsfall, såsom i målen *Specializuotas transportas* (C-531/16), *Lloyd's of London* (C-144/17) och *J. Sch. Omnibusunternehmen och K. Reisen GmbH* (C-416/21).

EU-domstolen ansåg i målet *Lloyd's of London* (C-144/17) att det av domstolens fasta praxis framgår att en regel om automatisk uteslutning av anbudssökande eller anbudsgivare som befinner sig i ett kontroll- eller delägarförhållande gentemot andra konkurrenter går utöver vad som är nödvändigt för att förhindra beteenden som innebär samverkan, och således även för att säkerställa tillämpningen av likabehandlingsprincipen och iakttagandet av insynsskyldigheten. En sådan regel om automatisk uteslutning utgör nämligen en icke motbevisbar presumtion för företag, mellan vilka det finns ett kontroll- eller delägarförhållande, om ömsesidig påverkan på deras respektive anbud beträffande samma kontrakt. En sådan regel innebär således att det är omöjligt för dessa anbudssökande eller anbudsgivare att visa att deras anbud är självständiga och den strider således mot unionens intresse av att säkerställa att så många anbudsgivare som möjligt deltar i ett anbudsförfarande.⁶

Det framgår å andra sidan av EU-domstolens avgörandepaxis att det inte heller är förenligt med unionsrätten att enheter mellan vilka det föreligger ett kontrollförhållande samordnar sina anbud. Detta kan inte nödvändigtvis uteslutas. I sitt avgörande i mål *Specializuotas transportas*

³ Punkt 31 i föreg.

⁴ Punkt 32 i föreg.

⁵ Punkt 33 i föreg.

⁶ *Lloyd's of London* (C-144/17), punkterna 35–36.

(C-531/16) konstaterade EU-domstolen att det i princip räcker att kopplingarna mellan anbudsgivarna påverkat innehållet i deras anbud i samma förfarande för att dessa anbud inte ska behöva beaktas av den upphandlande myndigheten, eftersom anbud måste presenteras på ett fullständigt oberoende och självständigt sätt när de kommer från anknutna anbudsgivare. Vidare konstaterade EU-domstolen i sitt avgörande att det för att den upphandlande myndigheten automatiskt ska kunna utesluta dessa anbud från anbudsförfarandet däremot inte är tillräckligt att det blott konstateras att det mellan de berörda företagen föreligger ett kontrollförhållande på grund av ägarskap eller rösträtt av en viss omfattning på bolagsstämmor, utan att det provas huruvida detta förhållande konkret medför att nämnda anbud inte är oberoende (se, analogt, dom av den 19 maj 2009, Assitur, C-538/07, EU:C:2009:317, punkt 32). Om anbuden inte har presenterats på ett självständigt och oberoende sätt, ska artikel 2 i direktiv 2004/18 tolkas så, att den utgör hinder för att tilldela den anbudsgivare som har lämnat ett sådant anbud kontraktet.⁷

Enligt den artikeln, som numera är upphävd, ska upphandlande myndigheter behandla ekonomiska aktörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt och förfara på ett öppet sätt. Artikel 3 i koncessionsdirektivet, enligt vilken upphandlande myndigheter och upphandlande enheter ska behandla ekonomiska aktörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt förfara på ett öppet och proportionerligt sätt. Enligt EU-domstolen ska direktiv 2004/18 artikel 2 tolkas så att den upphandlande myndigheten, om den förfogar över upplysningar som medför att det kan ifrågasättas huruvida vissa anbudsgivares anbud är oberoende och självständiga, är skyldig att kontrollera, i förekommande fall genom att begära kompletterande upplysningar från anbudsgivarna, om deras anbud faktiskt är oberoende och självständiga. Om det visar sig att dessa erbjudanden inte är oberoende och självständiga, utgör artikel 2 i direktiv 2004/18 hinder mot att tilldela en anbudsgivare som har lämnat ett sådant anbud kontraktet.⁸

För att proportionalitetsprincipen ska anses ha iakttagits krävs således att den upphandlande myndigheten är skyldig att pröva och bedöma de faktiska omständigheterna för att fastställa huruvida kontrollförhållandet mellan två enheter har haft någon konkret inverkan på innehållet i de respektive anbud som de berörda företagen har avgett inom ramen för samma upphandlingsförfarande. För det fall det konstateras att en sådan inverkan föreligger, av vilket slag den än må vara, är detta tillräckligt för att nämnda företag kan uteslutas från det aktuella förfarandet (se, för ett likande resonemang, dom av den 19 maj 2009, Assitur, C-538/07, EU:C:2009:317, punkt 32).⁹

2.3 Bedömning av nuläget

Det framgår av EU-domstolens refererade avgörandepraxis att andra meningen i 7 § 1 mom. och andra meningen i 11 § 2 mom. i lagen om havsbaserad vindkraft i den ekonomiska zonen inte kan anses vara förenliga med EU-rätten, och att lagen därför behöver ändras och dessa bestämmelser slopas.

3 Målsättning

Propositionen har som mål att säkerställa att konkurrensutsättningen av havsbaserad vindkraft i den ekonomiska zonen ordnas på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt är förenlig med proportionalitetsprincipen. Genom uppfyllandet av målet säkerställs det att lagen om

⁷ Specializuotas transportas (C-531/16), punkterna 38–39.

⁸ Punkt 41 i föreg.

⁹ Lloyd's of London (C-144/17), punkt 38.

havsbaserad vindkraft i den ekonomiska zonen är förenlig med EU-domstolens avgörandepraxis och i detta syfte undanröjs de bestämmelser i lagen som kan anses strida mot EU-domstolens avgörandepraxis.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

Genom ändringen slopas den begränsning i lagen enligt vilken endast ett företag från en och samma koncern får delta i konkurrensutsättning av ett område för havsbaserad vindkraft i den ekonomiska zonen. Det föreslås att begränsningen slopas, eftersom den kan begränsa deltagandet i konkurrensutsättningar på ett sådant sätt som inte är förenligt med Europeiska unionens domstols tolkningspraxis.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

Propositionen har ekonomiska konsekvenser av mindre betydelse för potentiella deltagare i konkurrensutsättningar och konsekvenser för myndigheterna av mindre betydelse för Energimyndigheten.

Olika företag inom samma koncern får möjlighet att delta i samma konkurrensutsättning och detta ökar företagets handlingsfrihet. Med beaktande av att deltagandet i en konkurrensutsättning kräver stora ekonomiska resurser och att den potentiella deltagargruppen i en konkurrensutsättning uppskattningsvis endast är ett fåtal företag, bedöms ändringen endast ha ringa konsekvenser för företagets verksamhet. Det är sannolikt att villigheten att från samma koncern delta med flera anbud i samma konkurrensutsättning inte är särskilt stor. Det är svårt att bedöma de exakta konsekvenserna av ändringen, eftersom den ursprungliga lagen trädde i kraft först i början av året och ingen konkurrensutsättning ännu har ordnats.

Avgränsningen gällande fler än en deltagare från samma koncern gjordes ursprungligen för att minska risken för förbjudet koncerninternt samarbete vid konkurrensutsättningar. Om två eller flera företag från samma koncern deltar i en konkurrensutsättning ökar förslaget i propositionen följaktligen risken för förbjudet samarbete inom koncernen när anbud lämnas jämfört med nuläget där flera anbud från samma koncern inte är tillåtna alls. Det bör noteras att förbjudet samarbete uttryckligen är förbjudet i lagen om havsbaserad vindkraft i den ekonomiska zonen liksom med stöd av konkurrenslagen. Om flera anbud från en koncern däremot är separata på det sätt som avses i lagen, kan propositionen leda till ökad konkurrens.

Förslaget inverkar på Energimyndigheten i det avseendet att myndigheten inte längre automatiskt kan utesluta anbudsgivare som hör till samma koncern från en konkurrensutsättning. Energimyndigheten bör dock fortfarande ta hänsyn till huruvida anbuden är självständiga. I situationer där två eller flera företag från samma koncern deltar i en anbudstävlan, ökar förslaget i propositionen Energimyndighetens arbetsvolym i och med att myndigheten måste kontrollera huruvida de inlämnade anbuden är självständiga. Sådana situationer förväntas dock inte uppstå särskilt ofta.

5 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

Alternativet till propositionen vore att inte göra några ändringar i lagen. Om flera företag från samma koncern då skulle delta i samma konkurrensutsättning, borde Energimyndigheten utesluta alla företag i fråga från konkurrensutsättningen. Då skulle de utestängda deltagarna först kunna begära omprövning och sedan anföra besvär över avgörandet hos

marknadsdomstolen. Också potentiella deltagare som ansåg att de ursprungligen inte kunnat delta i konkurrensutsättningen, eftersom möjligheten varit utesluten enligt lagen på grund av att ett annat företag i samma koncern lämnat anbud skulle ha besvärsmålsrätt. I bägge fallen föreligger det en betydande risk för att domstolen skulle anse att konkurrensutsättningen ordnats på lagstridigt sätt. Därmed har lagberedaren inte stannat för detta alternativ vid beredningen.

6 Remissvar

Utkastet till proposition har varit på remiss mellan den 25 augusti och den 22 september 2025 i webbtjänsten utlåtande.fi. Remisstiden har varit kortare än normalt, eftersom lagändringarna är en förutsättning för att en första konkurrensutsättning av ett område för havsbaserad vindkraft i den ekonomiska zonen kan ordnas enligt planerad tidtabell nästa år. Det är dessutom fråga om små ändringar som är nödvändiga för att säkerställa att EU-rätten följs. Begäran om utlåtande och de utlåtanden som lämnats finns i webbtjänsten Utlåtande.fi.¹⁰ Begäran om utlåtande sändes till Finlands näringsliv rf, Finsk Energiindustri rf, Energimyndigheten, Centralhandelskammaren, Konkurrens- och konsumentverket, högsta förvaltningsdomstolen, jord- och skogsbruksministeriet, marknadsdomstolen, Forststyrelsen, justitieministeriet och Finlands förnybara rf. Energimyndigheten har lämnat ett yttrande. Konkurrens- och konsumentverket, högsta förvaltningsdomstolen, jord- och skogsbruksministeriet, marknadsdomstolen, Forststyrelsen och justitieministeriet meddelade att de inte har något att yttra i ärendet.

Energimyndigheten uttryckte sitt stöd för de ändringar och mål som ingår i propositionen. Myndigheten konstaterade också att det i det fall att tolkningen av bestämmelserna är oklar är skäl att välja en lösning som ökar rättssäkerheten. Myndigheten konstaterade dessutom att den utifrån den synpunkten föreslår att bestämmelserna om deltagaravgift i 8 § i lagen om havsbaserad vindkraft i den ekonomiska zonen och de bestämmelser som sammanhänger med avgiften upphävs. Att avgiften bör upphävas motiveras med att också deltagaravgiften enligt Energimyndighetens övervägda och motiverade uppfattning också kan tolkas stå i konflikt med EU-rätten, och lyfte fram att konkurrensutsättningen bör vara jämlik och icke-diskriminerande och följa proportionalitetsprincipen. Enligt myndighetens uppfattning kan uttaget av deltagaravgift öka de juridiska riskerna vid konkurrensutsättningen och fördröja uppnåendet av målen för lagen om havsbaserad vindkraft inom den ekonomiska zonen.

Att en deltagaravgift i enlighet med 8 § i lag om havsbaserad vindkraft inom den ekonomiska zonen är förenlig med EU-rätten har granskats redan vid beredningen av lagen (regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om havsbaserad vindkraft i den ekonomiska zonen och till lagar som har samband med den, RP 147/2024 rd, s. 66). Det finns inget uttryckligt avgörande av EU-domstolen om en motsvarande avgift, men det har vid beredningen bedömts att uttaget av avgiften uppfyller de krav EU-rätten ställer. Avgiftens storlek fastställs senare genom förordning av arbets- och näringsministeriet, och när avgiftens storlek bestäms beaktas också kraven enligt EU-rätten. I det avseendet är den korrigering som ingår i denna proposition en fråga av annan karaktär. Behovet av en korrigering baserar sig på flera fall vid Europeiska unionens domstol där en koncernavgränsning av den slag som ingår i den nuvarande lagen uttryckligen har ansetts strida mot EU-rätten.

¹⁰ <https://www.lausuntopalvelu.fi/SV/Proposal/Participation?proposalId=498f60a7-724a-48ad-b861-1a10f14c67b6>

7 Specialmotivering

7 §. Deltagande i konkurrensutsättning. Bestämmelserna i 1 mom. ändras så att den begränsning i fråga om deltagandet i konkurrensutsättningar slopas enligt vilken av företagen i en koncern som avses i 1 kap. 6 § i bokföringslagen (1336/1997) endast ett företag får delta, antingen på egen hand eller som en del av en grupp. Till följd av den föreslagna ändringen är det möjligt för fler än ett företag i en koncern att delta i en konkurrensutsättning. Ändringen görs för att säkerställa att konkurrensutsättningar är förenliga med EU-rätten. Deltagarna bör trots detta vara medvetna om, att den som anordnar konkurrensutsättningen, Energimyndigheten, fortfarande kan utesluta deltagare i den med stöd av 11 § 3 mom. i lagen om havsbaserad vindkraft i den ekonomiska zonen, om myndigheten anser att anbudet inte är självständiga och oberoende.

11 §. Grunder för uteslutning. Paragrafens 2 mom. ändras så att den bestämmelse som anger att om fler än ett företag i en i 1 kap. 6 § i bokföringslagen avsedd koncern deltar i en konkurrensutsättning, ska Energimyndigheten utesluta alla dessa företag ur konkurrensutsättningen. Syftet med bestämmelsen har varit att säkerställa att fler än ett företag i en koncern inte deltar i en konkurrensutsättning på motsvarande sätt som i fråga om företag enligt 7 § 1 mom. i lagen. Samtidigt som den ifrågavarande bestämmelsen i 7 § 1 mom. slopas, behöver motsvarande bestämmelse i 11 § 2 mom. slopas. Till följd av ändringen får Energimyndigheten inte automatiskt utesluta andra medlemmar från samma koncern från en konkurrensutsättning, men det ska fortfarande vara möjligt, om deltagarna har bedrivit förbjudet samarbete.

8 Ikraftträdande

Det föreslås att lagen träder i kraft den 1 januari 2026. Lagens ikraftträdande är en förutsättning för att en första konkurrensutsättning av havsbaserad vindkraft i den ekonomiska zonen ska kunna ordnas.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av 7 och 11 § i lagen om havsbaserad vindkraft i den ekonomiska zonen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om havsbaserad vindkraft i den ekonomiska zonen (937/2024) 7 § 1 mom. och 11 § 2 mom. som följer:

7 §

Deltagande i konkurrensutsättning

Rätt att delta i en konkurrensutsättning har företag och sammanslutningar samt grupper av sådana. Deltagarna ska ha tillräckligt med kompetens och erfarenhet, vara tillräckligt tillförlitliga samt ha tillräcklig ekonomisk beredskap för att främja ett havsbaserat vindkraftsprojekt.

11 §

Grunder för uteslutning

Energimyndigheten ska ur konkurrensutsättningen utesluta en deltagare vars ägande under tiden för konkurrensutsättningen ändras så att deltagaren inte längre uppfyller förutsättningarna för deltagande i konkurrensutsättningen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 9 oktober 2025

Statsminister

Petteri Orpo

Miljö- och klimatminister Sari Multala

Lag

om ändring av 7 och 11 § i lagen om havsbaserad vindkraft i den ekonomiska zonen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om havsbaserad vindkraft i den ekonomiska zonen (937/2024) 7 § 1 mom. och
11 § 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §

7 §

Deltagande i konkurrensutsättning

Deltagande i konkurrensutsättning

Rätt att delta i en konkurrensutsättning har företag och sammanslutningar samt grupper av sådana. Deltagarna ska ha tillräckligt med kompetens och erfarenhet, vara tillräckligt tillförlitliga samt ha tillräcklig ekonomisk beredskap för att främja ett havsbaserat vindkraftsprojekt. *Av en koncern som avses i 1 kap. 6 § i bokföringslagen (1336/1997) får endast ett företag delta antingen på egen hand eller som en del av en grupp.*

Rätt att delta i en konkurrensutsättning har företag och sammanslutningar samt grupper av sådana. Deltagarna ska ha tillräckligt med kompetens och erfarenhet, vara tillräckligt tillförlitliga samt ha tillräcklig ekonomisk beredskap för att främja ett havsbaserat vindkraftsprojekt.

11 §

11 §

Grunder för uteslutning

Grunder för uteslutning

Energimyndigheten ska ur konkurrensutsättningen utesluta en deltagare vars ägande under tiden för konkurrensutsättningen ändras så att deltagaren inte längre uppfyller förutsättningarna för deltagande i konkurrensutsättningen. *Om fler än ett företag i en i 1 kap. 6 § i bokföringslagen avsedd koncern deltar i en konkurrensutsättning, ska Energimyndigheten utesluta alla dessa företag ur konkurrensutsättningen.*

Energimyndigheten ska ur konkurrensutsättningen utesluta en deltagare vars ägande under tiden för konkurrensutsättningen ändras så att deltagaren inte längre uppfyller förutsättningarna för deltagande i konkurrensutsättningen.

Denna lag träder i kraft den 20 .
